

AKROPOLITANEC

— ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET —

IGRE MAJE

ALI OBSTAJA ŽIVLJENJE PO SMRTI?

SIMBOLIZEM V GRIMMOVIH PRAVLJICAH

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

[www.akropola.org](#)

DECEMBER 2024 | ŠT. 107

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

070 601 651, 059 78 02 11

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevod: Barbara Krasnik

Grafično oblikovanje: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

• FILOZOFIJA: 5
IGRE MAJE

• ZNANOST: 8
ALI OBSTAJA ŽIVLJENJE
PO SMRTI

• BIOGRAFIJA, FILOZOFIJA: 11
IMMANUEL KANT IN
UNIVERZALNA MORALA

• SIMBOLIZEM: 13
SIMBOLIZEM V
GRIMMOVIH PRAVLJICAH

• HUMOR: 15
ZAČIMBE VSAKDANA

Na naslovnici:

N. Rerih: Pesem Šambale

B E S E D A U R E D N I K A

Ali je naše notranje življenje nepomembno?

Kaj se dogaja v tišini, v naši intimi? O čem razmišljamo, kakšna čustva se nam porajajo? Kaj, če se tam znajde kaj kaotičnega, nesmiselnega, ali celo zlobnega? Nič hujšega, bi lahko kdo rekel, saj to dejansko ne obstaja; so le misli, brez kakršnegakoli vpliva. Pa vendar ni neobstoječe in ni nedolžno.

Notranje dogajanje v prvi vrsti vpliva na naše lastno počutje ter zavzema našo zavest in porablja naš čas. Je torej realnost, ki jo živimo, čeprav neoprijemljiva.

Ko sami vidimo, da se v našem notranjem svetu dogaja nekaj, kar bi bilo bolje, da se ne bi, se moramo zato s tem soočiti. A kmalu tudi spoznamo, da so transformacije zahtevne in nemalokrat omagamo. Tolažilno si rečemo: "No, saj to živi v meni in vsaj drugim ne škoduje."

To je diskutabilno. V skladu s tradicionalno znanostjo je namreč psihično življenje na subtilnejših nivojih konkretno in kot nekakšna avra posameznika vpliva na njegovo okolico, torej tudi na druge ljudi. Ker pa smo premalo občutljivi, ne zaznavamo jasno nevidnih psihičnih vplivov.

Opažamo, da se v nas brez vidne povezave porajajo določena stanja (dobra ali slaba), a ne znamo si vedno razložiti, od kod prihajajo. Določeni vplivi na naš osebni psihični svet ostajajo nerazumljeni. Ker pa niso nedolžni, jih je dobro čim bolj ozavestiti.

Kako naj se namreč slepi in gluhi umakne avtomobilu, če ne zazna, da se mu ta približuje? Ne more in neizbežno ga bo avto zadel ter zvrnil. Podobno nas premetavajo psihični "vetrovi", na katere se nismo naučili biti pozorni, naj prihajajo od zunaj ali pa jih prožimo sami.

Za vsakogar, ki navedenega glede nevidnega sveta, teoretično in izkustveno, posebej ne preuči, to ostane abstraktno. Pa vendarle lahko ostanemo na temi in si pomagamo tudi z drugimi, nekoliko bolj oprijemljivimi razlogi, ki govorijo v prid pomembnosti upoštevanja in upravljanja z dogajanja v naši psihi.

Poskusimo. Dejstvo je, da to, kar dovolimo, da živi v naši notranjosti – pod našim nadzorom ali brez njega – želi vse večjo konkretizacijo. Vse, kar obstaja v fizičnem,

je pred tem obstajalo kot mentalna ideja, nas uči pozabljena modrost. Kar pomeni, da lahko domišljajska nagnjenja prej ali slej dobijo priložnost, da zaživijo tudi v fizični situaciji. Kdaj in kako, je vprašanje procesa usklajevanja različnih vplivov in pogojev znotraj naravnih zakonov oz. božanske previdnosti, kakor bi to imenovali stoiki.

Pozorni bodimo na svoje notranje življenje in na zunanje dogajanje. Opazujmo "skrito" povezavo med njimi. Tako lahko pridobimo boljši uvid v logiko dogajanj in postanemo boljši upravljalci lastnega življenjskega potovanja.

Navsezadnje marsikatero notranje dogajanje – naše in drugih – lahko prepoznamo tudi skozi fizične izraze. Tako lahko, če smo pozorni, prav vsak od nas ugotovi, kakšno je njegovo stanje in katero stanje od zunaj vstopa v njegov svet. Posledično lahko na primer ne dopustimo, da bi na nas vplivala zlovoljnost drugih in sicer tako, da prepoznamo

prihajajoči neželeni čustveni avtomobil in se mu izognemo. Tako lahko ohranimo svojo čustveno integriteto. Že to je veliko in na tem lahko delamo. Še bolj pomembno pa je, če vzporedno pazimo tudi na to, kam sami zaganjamo lastne psihične avtomobilčke ...

Smo v času najdaljših noči, kar se na psihološkem nivoju odraža z večjo osredotočenostjo na notranje življenje, hkrati pa se počasi začne večanje intenzitete zunanjega življenja. To je čas, ko si tradicionalno zaželimo najboljše za prihajajoče obdobje. Zato vam ob tej priložnosti, drage bralke in bralci, želimo sproščene praznike v intimnem krogu, kjer lahko zberete moč; in želimo vam uspešno prihajajoče leto, ko boste to moč lahko udejanjili.

Srečno 2025!

Andrej Praček, urednik

VSELEJ BODIMO TISTI, KI V ŽIVLJENJE DRUGEGA PRINAŠAMO DOBRE STVARI. BODIMO DRUGEMU RAZLOG ZA SREČO. NIKOLI NE BODIMO VZROK ZA SOLZE BOLEČINE.

V NARAVI NOBENO DEJANJE NE OSTANE NEOPAŽENO. ŠTVARSTVO JE HVALEŽNO TISEMU, KI VZDRŽUJE HARMONIJO SVETA IN JE NE RUŠI.

DRAGI BRALCI,

ŽELIMO VAM TOPLINE POLNE PRAZNIKE TER USPEŠNO IN ZADOVOLJNO LETO, KI PRIHAJA!

NOVA AKROPOLA

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

KAKO NAREDITI FILOZOFIJO UPORABNO TUKAJ IN ZDAJ?

Z neprestano in zavestno uporabo filozofskih načel.

Filozofija ni le skupek abstraktnih idej; je močno orodje za preoblikovanje našega vsakdanjega življenja, naših odnosov in našega pogleda na svet.

ZAČNIMO S SAMOREFLEKSIJO.

Vzemimo si čas, da se zazremo vase, da izprašamo svoja prepričanja, vrednote in obnašanje. To je začetek spoznavanja samega sebe, zavest o samemu sebi pa je prvi korak k pozitivnim spremembam.

NATO RAZVIJAJMO VRLINE.

Pogum, velikodušnost, iskrenost, sočutje – to so univerzalne vrednote, ki presegajo različne kulture in časovna obdobja. Vadimo te vrline na vseh področjih svojega življenja, od vsakdanjih odnosov do najpomembnejših odločitev.

POLEG TEGA, IŠČIMO ZNANJE.

Filozofija nam ponuja v raziskovanje bogastvo modrosti. Berimo, preučujemo, sprašujemo ... A ne pozabimo: znanje ima vrednost le, če je uporabljeno. Pretočimo filozofske nauke v oprijemljiva dejanja.

DELOVANJE JE KLJUČNI DEJAVNIK.

Ni dovolj razmišljati; spomnimo se, da filozofija ni le intelektualna, temveč tudi praktična in izkustvena. Ne gre samo za poznavanje idej, ampak tudi za življenje v skladu z njimi. Z vsakodnevno uporabo postanemo filozofi, ki iščemo modrost v vsakem trenutku in vsaki izkušnji.

In zato – poskušajmo živeti filozofijo tukaj in zdaj!

Udejanjimo njene nauke v vsakdanjem življenju, spreminjajmo sebe in svet okoli sebe na bolje.

Tečaj praktične filozofije zajema najpomembnejša učenja tradicionalnih filozofskih šol Vzhoda in Zahoda, ki so bila namenjena vseživljenjskemu oblikovanju človeka.

TEME PREDAVANJ:

- PRAKTIČNA FILOZOFIJA
- VIDNA IN NEVIDNA NARAVA
- NOTRANJI BOJ (DUHOVNOST INDIJE)
- VLOGA BOLEČINE (ETIKA BUDIZMA)
- NOTRANJI DIALOG (MISTIKA TIBETA)
- ČLOVEK KOT DRUŽBENO BITJE (KONFUCIJ)
- UMETNOST ŽIVLJENJA V DRUŽBI
- IDEALNA DRŽAVA (PLATON)
- UMETNOST ZLATE SREDINE (ARISTOTEL)

TERMINI ZAČETKOV TEČAJEV:

(TEČAJ SE ODVIJA ENKRAT TEDENSKO OB ISTEM TERMINU, V TRAJANJU DVEH ŠOLSКИH UR)

LJUBLJANA:

– 21. 1. 2025, OB 18. URI

MARIBOR:

– 20. 1. 2025, OB 18. URI

IGRE MAJE

DELIA STEINBERG GUZMÁN

Maja je starodavno božanstvo z vzhoda, njeno ime pa pomeni iluzija. Je tančica, s katero narava pokrije vse stvari, tako da ljudje ne moremo zlahka odkriti njenih skritih zakonov. Na ta način nas Majina lepota in njene mnogotere igre očarajo, zapeljejo in nam pomagajo preteči leta življenja, ki so nam dodeljena na Zemlji.

Iluzija se igra z našimi čuti in bolj ali manj zavestno se pridružujemo tej igri. Iluzija ni ravno nekaj, kar ne obstaja, saj jo lahko zaznamo. Igre iluzij temeljijo na resničnih, vendar minljivih stvareh; so resnice, ki živijo tako dolgo, kot živi mehurček – oziroma iluzija. Ampak mi v svoji nevednosti domnevamo, da so tiste trenutne resnice prave.

Zaradi naših prizadevanj in polaganja upov v igre Maje spoznamo bolečino. Vse, česar si želimo, nam spolzi skozi prste, mi pa postanemo slepi za stvari, ki so trajnejše, manj zmotljive, bližje nesmrtnosti.

Zakaj sodelujemo v igri? Zakaj sprejemamo iluzijo Maje, ne da bi se tega sploh zavedali? Odgovor na to vprašanje bi bil podoben temu, zakaj se igrajo otroci. Igrajo se, čeprav vedo, da igre, ki se jih igrajo, niso resnične – ampak morajo vaditi, preizkusiti svoje sposobnosti in se pripraviti na večjo igro, ki je življenje samo. Ljudje smo vedno malo podobni otrokom. Negotovi glede končne usode, ki nas čaka, se v življenju igramo, poskušamo dokazati samim sebi, da smo sposobni doseči stvari. Vsi sodelujemo *Igrah Maje*.

ILUZIJA SE IGRA Z NAŠIMI ČUTI IN BOLJ ALI MANJ ZAVESTNO SE PRIDRUŽUJEMO TEJ IGRI. IGRE ILUZIJ TEMELJJO NA RESNIČNIH, VENDAR MINLJIVIH STVAREH; SO RESNICE, KI ŽIVIJO TAKO DOLGO, KOT ŽIVI MEHURČEK – OZIROMA ILUZIJA.

IGRA

Nekoč je živel zelo resen otrok. Tako resen, da mu je bilo globoko žal za druge otroke, ki so dneve preživljali ob igri. Ta otrok je opazil, da so odrasli vse lutke, avtomobilčke, maske in ostale igrače obravnavali kot ničvredne in neresnične. In ker ni želel biti vreden manj kot oni, se je odločil, da bo brez teh iluzij.

Medtem ko so se vsi otroci igrali, je otrok v naši zgodbi ostajal sam in odmaknjen. Trpel je, ko je gledal, kako njegovi ubogi prijatelji uživajo v svojih igrah in domišljjskih dogodivščinah. Samotarski otrok je poskušal najti tolažbo v branju, a je kmalu videl, da so tudi knjige polne fantazij in zgodb, ki niso bile vedno resnične. Nato se je obrnil k razmišljanju o naravi in na svojo grozo odkril, da se igra tudi narava ... Zapeljevanje in zavajanje z lučmi in barvami, oblikami in dišavami ...

Otrok je potreboval razlago, zato se je vrnil k nekdanjim prijateljem in jih vprašal: "Zakaj se igrate? Mar ne vidite, da vaše igrače niso resnične, da vam ne koristijo v resničnem življenju?"

"Igramo se odrasle."

"Toda vaši avtomobili niso podobni tistim, ki jih imajo odrasli ... Ne morete se voziti z njimi po ulicah ... In tvoje punčke niso take kot resnični otroci."

"To vemo. Toda medtem, ko uporabljamo male avtomobile in punčke, vadimo, kaj bomo naredili, ko bomo odrasli moški in ženske. Potem nas ne bo strah imeti otrok ali voziti, če bomo morali."

"Torej veste, da se igrate z iluzijami?"

"Seveda vemo, a ne razmišljamo o tem. Če bi se stalno opozarjali, da so naše igrače nadomestki, se ne bi mogli igrati. Mi pa se moramo igrati, moramo vaditi, kar bomo počeli jutri v resničnosti. Zato se zapodimo v igro in uživamo, kot da bi bilo resnično."

Samotarski otrok se je ozrl po svoji prehojeni poti in razumel razlog za svojo večno žalost. Vedeti resnico o vsem ali se nenehno zavedati se resnic o življenju ne prinaša vedno sreče.

***

Nekoč je živel človek, ki so ga klicali filozof. Bil je drugačen od drugih in niso ga zanimale enake stvari kot drugih. Pravzaprav je čutil globok prezir do vsakodnevnih skrbi "normalnih" ljudi. Filozof je vedel stvari o življenju in smrti, o dobrem in zlu, o usodi in njenih zakonitostih ter ni hotel imeti ničesar opraviti z nečimrnostmi sveta. Medtem ko so vsi drugi ljudje hiteli kot pridne mravlje, je naš filozof ostajal odmaknjen, zamišljen in samoteren ter sumljiv do občutkov, misli in namer vseh ostalih.

Z ironičnim nasmehom je opazoval druge pri opraviilih. Zakaj se ne zmorejo zavedati, da se igrajo v veliki igri življenja? Mar ne vidijo, da je ves njihov trud zaman, saj je usoda človeštva

že zapečaten? Kako lahko trpijo in se smejejo, imajo skrbi in želje, ne da bi se zavedali, da sploh ni ničesar vrednega smeha ali solz, želja ali hrepenenja? Za filozofa je bilo jesti mučenje; spati nuja njegovega telesa; ljubiti pomanjkanje zrelosti in samozadostnosti. Brati zaman; delovati nepotrebno. Trpeti je bilo nekaj, čemur se ni mogel izogniti niti z vso svojo filozofijo. In to ga je naredilo strašno podobnega ostalim ljudem ...

***

Maja in njene igre predstavljajo tudi enega od zakonov življenja. Eno je poznati njene pasti, nekaj povsem drugega pa želja pobegniti od njih. Zavedati se iger Maje pomeni pridobiti človeško zavest. Za pobeg iz iger Maje moraš biti veliko več kot preprosto filozof: pomeni doseči Boga, skočiti preko človeške ravni in njenih potreb.

DA SE IGRAMO, NE DA BI POZABILI, KAJ POČNEMO – V TEM JE SKRIVNOST. DA SE PRIPRAVIMO NA ODRASLOST, NA ČAS, KO NE BOMO VEČ POTREBOVALI IGRAČ ALI REKVIZITOV NA NAŠI POTI SKOZI OBSTOJ. MEDTEM PA SPREJMAMO, DA SMO OTROCI IN POSKUŠAMO RASTI.

Maja bo naš nerazdružljivi spremljevalec, dokler obstajamo v tem trenutku evolucije. Ne samo, da nas poskuša prevarati, dati nam skuša tudi lepoto s tančicami in se nasmehne ob težkih izkušnjah, skozi katere moramo vsi, če res hočemo premagati sebe. Maja premore več usmiljenja kot zla, večjo željo pomagati kot škodovati. Naša naloga je, da opazimo in smo hvaležni za trud narave, da ustvarja naše življenje na Zemlji prijetnejše za bivanje.

Da se igramo, ne da bi pozabili, kaj delamo – v tem je skrivnost. Da se pripravimo na odraslost, na čas, ko ne bomo več potrebovali igrač ali rekvizitov na naši poti skozi obstoj. Medtem pa sprejmemo, da smo otroci in poskušamo rasti. Z Majo ob strani, z njenimi igrami in zasedami, njenimi čarovnijami in pastmi, z okusom, zaradi katerega življenje mine hitro in doda novo in pomembno izkušnjo za naše znanje. Znanje odstrani zlo in grdoto iz stvari. Z znanjem postanejo igre Maje začimba življenja.

***

Ko to pišem, se spomnim časa, ko sem bila majhna in utrujena od zahtev družbenega vedenja. Pogosto sem mislila, da je celo življenje velika igra, velika drama na odru bivanja. Potem sem se razveselila vsakega svojega dejanja, si domišljala, da sem igralka in da sem morala igrati svojo vlogo na najboljši način, saj me je gledalo na tisoče oči. In igrala sem v igri, posvečala pozornost svojim oblačilom in kretnjam, mojim pogledom in gibom.

V adolescenci sem zavrgla iluzijo gledališča in njegovega odra. Življenje je bilo nekaj preveč resnega in pomembnega, da bi igrala predstavo.

In zdaj sem se vrnila k načelom, ki so me navdahnili v otroštvu. Vse to je velika igra. Maja, njene igrače, vsi ljudje in jaz – vsi smo igralci. Življenje je oder. Ko pade zavesa in ugasnejo luči, bo ta način delovanja prenehal in odprla se bodo vrata nove skrivnosti. Nisem prepričana, da tam ne bo tudi Maje. Med sencami zaves nas bo pričakala z novimi igračami, da bi nam pomagala živeti v tistem drugem novem svetu. ✨

*Odlomek iz knjige Igre Maje ("Los juegos de Maya")
Delie Steinberg Guzmán, bivše predsednice mednarodne
Nove Akropole.*

ALI OBSTAJA ŽIVLJENJE PO SMRTI?

JULIAN SCOTT

Čeprav temi posmrtnega življenja in obsmrtnih izkušenj nista novi – omenja jih Platon, Tibetanska knjiga mrtvih in praktično vse starodavne kulture – doživljata preporod, ki se je začel pred približno 50 leti, ko je dr. Raymond Moody v svoji knjigi *Življenje po življenju* skoval izraz obsmrtna izkušnja. Mislím, da bi bilo narobe trditi, da lahko znanstveno dokažemo življenje po smrti, ker biti skoraj mrtev ni enako biti dejansko mrtev. Pa vendar lahko preverjene obsmrtne izkušnje morda dokažejo, ali pa vsaj močno nakažejo, da lahko um oz. zavest nadaljuje svoj obstoj tudi brez delujočih možganov.

Da bi to prikazal, se bom osredotočil na nekatere ugotovitve iz knjige *Pogled v večnost*, ki jo je napisal priznani ameriški nevrokirurg dr. Eben Alexander. Dodal bom tudi nekatere bistvene rezultate, ki jih je iz analiz primerov svojih strank pridobil dr. Moody.

Ob koncu leta 2008 je dr. Alexander doživel nenaden in nepojasnen izbruh neznosnih bolečin, ki so pripeljale do epileptičnega napada in posledično nezavesti, ki je trajala približno šest dni. Po opravljenih preiskavah so zdravniki ugotovili, da je do tega prišlo zaradi bakterijskega meningitisa, ki ga je povzročila okužba z bakterijo *E. Coli*. Gre za izredno redko bolezen odraslih, za katero spontano zboli manj kot 1 od 10 milijonov odraslih (takih, ki niso imeli operacije na možganih ali globokih poškodb glave) in je običajno posledica kakšne imunske pomanjkljivosti, npr. okužbe z virusom HIV ali AIDS-a, česar pa dr. Alexander ni imel.

Še več, le deset odstotkov ljudi, ki zboli za to boleznijo, preživi, pri čemer mnogi od njih preostanek življenja preživijo v vegetativnem stanju. Skratka, šlo je za izjemno redek primer z zelo visoko stopnjo umrljivosti in izjemno majhno možnostjo za popolno ozdravitev. Sodelavec mu je povedal, da je pregledal zdravniško literaturo do leta 1991, v kateri ni našel niti enega primera meningitisa pri odraslih, ki ga je povzročila *E. Coli*, pri človeku, ki pred tem ne bi bil deležen nevrološkega posega.

Te bakterije so zelo agresivne in napadajo možgansko skorjo. Ta del možganov je odgovoren za naloge, kot so npr. spomin, jezik, čustva, sluh in logika. Te podrobnosti so pomembne zato, ker nekatere obsmrtne izkušnje potekajo v stanju srčnega zastoja, ko možgani še vedno delujejo. Pri dr. Alexandru pa je del možganov, ki ga povežujemo z

zavestjo, prenehal delovati. Ko je bil v nezavesti, so delovali le primitivnejši deli njegovih možganov. "Ko je prišlo do dela mojih možganov, za katere bo vsak znanstvenik na področju raziskovanja možganov povedal, da so odgovorni za mojo človeško plat – no, tega dela ni bilo več. To sem videl na posnetkih, v laboratorijskih številkah, na svojih nevroloških pregledih – v vseh podatkih iz mojega zelo natančno zabeleženega tedna v bolnišnici. Hitro sem se začel zavedati, da je moja tehnično skoraj brezhibna obsmrtna izkušnja morda ena najbolj prepričljivih primerov v sodobni zgodovini. V mojem primeru ni bilo pomembno, kaj se je zgodilo meni osebno, ampak da je bilo z medicinskega stališča popolnoma nemogoče trditi, da je bilo vse plod domišljije." In dodaja: "Medtem ko sem bil v nezavesti, moji možgani niso delovali nepravilno. Sploh niso delovali." Posledično se ne bi smel zavedati ničesar, kar se mu je zgodilo v tem stanju.

Zgodilo pa se je to, da je postal superzavesten in doživel vrsto izkušenj, ki so spremenile njegov celotni miselni pogled in povzročile, da je rekel: "Kar sem doživel, je bilo bolj resnično od hiše, v kateri sem sedel, bolj resnično od polen, ki gorijo v kaminu." Zaradi pomanjkanja prostora (in da vas spodbudim k branju knjige) se ne morem spuščati v vse podrobnosti o izkušnjah, ki jih je doživel. Če povzamem, je svojo pot začel v temnem prostoru, se dvignil na raven človeške radosti in lepote ter končno stopil v stik z božanskim kraljestvom, v katerem je bil "sposoben takoj in brez truda razumeti ideje, za katere bi potreboval leta truda, da bi jih v svojem zemeljskem življenju dojel v celoti ... Tam zgoraj sta se v mojih mislih vprašanje in odgovor nanj pojavila sočasno ... Ti odgovori tudi niso bili preprosto 'da' ali 'ne'. Bili so ogromne konceptualne zgradbe, osupljive strukture živih misli, zapletenih kot mesta. Tako neskončne ideje, da bi potreboval več življenj, da bi jih lahko razložil, če bi bil omejen na zemeljski um."

"KAR SEM DOŽIVEL, JE BILO BOLJ RESNIČNO OD HIŠE, V KATERI SEM SEDEL, BOLJ RESNIČNO OD POLEN, KI GORIJO V KAMINU."

DR. EBEN ALEXANDER

Po več dneh, ko so ga zdravniki že nameravali pustiti umreti, se je zavest vrnila v njegovo fizično telo in začel je imeti grozljive ter realistične nočne more. To je pogosta izkušnja bolnikov po prebujanju iz globoke nezavesti. V primeru dr. Alexandra je bilo zanimivo to, da je po okrevanju jasno razločil med psihotičnim stanjem, ki je bilo halucinacijske in blodnjave narave, ter hiperzavestnim stanjem, ki ga je doživiljal, medtem ko je bilo njegovo telo v globoki nezavesti. Kot komentira v svoji knjigi: "Kraj, kamor sem šel [med komo], je bil tako resničen, da je bilo življenje, ki ga živimo tukaj in zdaj, v primerjavi z njim popolnoma sanjske narave." Vse to ga je pripeljalo do sklepa, da v nasprotju s pogledi nevroznanosti v tistem času (njegova knjiga je izšla leta 2012), sami možgani ne proizvajajo zavesti. "So vrsta regulacijskega ventila ali filtra, ki potegne večjo, nefizično zavest, ki jo imamo v nefizičnem svetu, navzdol, v bolj omejeno zmogljivost za čas trajanja našega zemeljskega življenja." In dodaja: "Prava misel ni stvar možganov. Prava misel je predfizična ... Mišljenje, ki ni odvisno od linearne dedukcije, ampak tako, ki se premika hitro kot strela, vzpostavlja povezave na različnih ravneh in jih združuje. V primerjavi s to svobodno, notranjo inteligenco je naša navadna misel obupno počasna in nerodna."

Zanimivo je brati uspešnico Raymonda Moodyja za novejšim delom Ebena Alexandra. Moody je analiziral skupne značilnosti obsmrtnih izkušenj in jih razporedil v več stopenj, od katerih je najbolj znan temen tunel ali zaprt prostor (kot pri Alexandru), ki mu sledi čudovita svetloba – oziroma se pojavi "bitje luči", ki spremlja osebo pri pregledu svojega življenja povsem brez obsojanja in ji pomaga razumeti sebe ter naravo in namen življenja. Na splošno sta poudarjena dva posebna vidika: pomen ljubezni do drugih in učenja. Zato se po večini obsmrtnih izkušenj ljudje vrnejo v življenje in začnejo takoj poskušati te nauke prenesti v prakso, tj. postati bolj ljubeči in iskati znanje.

Ni nujno, da imate obsmrtno izkušnjo, da bi prišli do teh spoznanj, toda branje o njih je dober način pogleda na naše lastno življenje in sprejemanja odločitev, da ga na določene načine izboljšamo. Da se vrnem k vprašanju, ki je izpostavljeno v naslovu tega članka – dr. Melvin Morse, je v predgovoru k izdaji knjige *Življenje po življenju* iz leta 2016 zapisal: "Ne poznam niti enega uglednega znanstvenega raziskovalca, ki ni prišel do podobnih zaključkov kot Moody." Z drugimi besedami – tisti, ki raziskujejo, so na koncu prepričani. In tisti, ki imajo sami izkušnje, še toliko bolj, do točke, ko izgubijo strah pred smrtjo, ne da bi razvili željo po njej. Raziskovanje teme nas lahko pripelje nazaj do

RAYMOND MOODY

zaupanja naših prednikov, ki so na tisoče let "videli smrt kot naravni del življenja in svoje razumevanje tega vgradili v celovit pogled na svet." 🌿

IMMANUEL KANT

IN UNIVERZALNA MORALA

ISABELLE OHMANN

Letos praznujemo 300. obletnico rojstva Immanuela Kanta (1724–1804), osrednjega filozofa razsvetljenstva, ki je s svojimi deli korenito spremenil zahodno moralno filozofijo. Kantova misel, globoko zakoreninjena v razsvetlenskem idealu univerzalnosti in racionalnosti, nam ponuja odgovor na temeljno vprašanje: "Kako živeti moralno življenje v skladu z razumom in svobodno voljo?"

Kant se je kot četrti od devetih otrok rodil leta 1724 v Königsbergu, v vzhodni Prusiji (danes je to ruska enklava Kaliningrad). Odraščal je v skromni rokodelski družini, ob protestantski vzgoji, navdahnjeni s pietističnimi vrednotami. Njegova osebna in poklicna pot je odražala filozofski ideal reda, discipline in stremljenja k univerzalnim resnicam.

FILOZOFSKA POT IN VPLIV

Po študiju filozofije, matematike in teologije na Univerzi v Königsbergu je Kant sprva poučeval kot zasebni učitelj, nato pa je leta 1755 prejel pozicijo profesorja. Njegova predavanja o logiki in metafiziki so pritegnila široko občinstvo, študentje pa so v predavalnico prihajali že uro pred začetkom, da bi si zagotovili prostor. Kant je bil cenjen tako kot učitelj kot tudi kot mislec, čeprav so njegova zadnja leta zaznamovale zdravstvene težave, verjetno povezane z Alzheimerjevo boleznijo, zaradi katerih je prenehal poučevati. Umrl je leta 1804. Njegova filozofska zapuščina ostaja neprecenljiva.

MIT O 'KÖNIGSBERŠKI' URI

Kantovo osebno življenje je prepleteno z miti. Znano je, da je bil izredno discipliniran in natančen do te mere, da je dobil vzdevek 'Königsberška ura'. Vsak dan naj bi ob istem času

IMMANUEL KANT (1724–1804)

vstajal, pisal, predaval, obedoval in hodil na sprehode, izjemo pa naj bi naredil le dvakrat: ko je prebral Rousseaujevo delo Emil in ko je izvedel za francosko revolucijo.

Vendar sodobni raziskovalci postavljajo te zgodbe pod vprašaj. Kant je bil, kljub strogemu sledenju rutini v zrelih letih, družaben in izredno angažiran pri aktualnih družbenih dogodkih. Njegov intelektualni doseg je bil globalen, četudi se fizično od Königsberga ni nikoli oddaljil več kot 60 kilometrov.

UNIVERZALNI MORALNI ZAKON

Kantova moralna filozofija, predstavljena v delu *Osnova metafizike morale* (1785), izhaja iz vprašanja dolžnosti in svobode. Njegov temeljni paradoks je naslednji: biti svoboden pomeni spoštovati moralni zakon. Toda kaj to pomeni?

Kant je postavil načelo, da univerzalni moralni zakon velja za vse ljudi, ne glede na njihovo izobrazbo ali družbeni status.

Ta zakon se izraža kot notranji glas vesti. Moralni zakon je kategorični imperativ, ki ni odvisen od osebnih interesov nas ali drugih, temveč od naše sposobnosti, da se vprašamo: "Ali želim, da se moj način delovanja vzpostavi kot univerzalni zakon za vse ljudi?"

URNI STOLP V KALININGRADU

O SVOBODI

Za Kanta svoboda ne pomeni delovanja po lastnih željah, temveč zmožnost slediti univerzalnemu moralnemu zakonu, ki ga predpisuje razum. Sledenje lastnemu razumu nas osvobaja tiranije instinktov in egoizma ter nas naredi zares človeške. Resnična svoboda pomeni prevzemanje odgovornosti za svoja dejanja in poslušnost lastnemu moralnemu zakonu.

OD TEORIJE K PRAKSI

V *Kritiki praktičnega uma* Kant ločuje teoretični in praktični razum. Za spoznavanje resnice v teoretičnih zadevah potrebujemo znanje in izkušnje, medtem ko za moralno presojanje zadostuje poslušanje vesti. Biti moralen ne zahteva, da smo intelektualno izjemni, temveč da smo pripravljeni za delovanje v skladu z univerzalnimi moralnimi načeli.

ZAKLJUČEK

Kantova filozofija poudarja, da resnična svoboda ni v izpolnjevanju želja, temveč v poslušnosti razumu, ki vodi k univerzalnim vrednotam. Čeprav njegova teorija ostaja na analitični ravni, ponuja orodje za razumevanje moralnega delovanja in svobode. Kant nas opominja, da je morala v svojem bistvu univerzalna in dostopna vsakomur, a hkrati zahteva pogum, da preidemo od namere k dejanju. V tem je ključ resnične osvoboditve. 🏛️

Prevedeno in prirejeno po I. Ohmann: Rencontre avec des philosophes Kant et la morale universelle, Revue Acropolis, april 2024.

SIMBOLIZEM V GRIMMOVIH PRAVLJICAH

ANALUISA LELLIS

"V pravljicah, ki so mi jih pripovedovali v otroštvu, se nahaja globlji pomen kot pa v resnici, ki jo uči življenje."

Friedrich Schiller

Pred več kot dvesto leti sta brata Grimm izdala prvi zvezek Grimmovih pravljic. Nista vedela, kako pomembno bo njuno delo in kako dolgo ga bodo cenili. Vsi smo odrasli ob pravljicah. Pravljice so vodniki, ki nam pokažejo nekaj vsesplošnega v človeški izkušnji. Povedo nam, da nismo sami, da so ljudje že šli skozi neko izkušnjo, katerakoli že to je.

JANKO IN METKA

BRATA GRIMM

V nasprotju s splošnim prepričanjem Jacob in Wilhelm Grimm nista potovala po deželi in zbirala zgodb kmetov. Bila sta filologa in učenjaka, ki sta se zanašala na pripovedi različnih poročevalcev, ki so jima posredovali zgodbe, zakoreninjene v ustnem izročilu.

Bratoma je bilo najpomembneje zapisati pravljice točno tako, kot sta jih slišala prvič. Želela sta ohraniti "oster in naiven okus ustnega izročila." Obstaja sedem izdaj njihovih pripovedi, v času med izdajami pa sta pravljice postopoma začela prilagajati in jih prirejati po svoje. Medtem ko je bila prva izdaja precej nefiltrirana in necenzurirana, je bila zadnja izdaja pod močnim vplivom sentimentalnega moralizma, povezanega s puritansko ideologijo. Branje prve različice Grimmovih pravljic nam omogoča boljše potovanje v kolektivno nezavedno, saj ni zavajajočih olupšav.

Na pravljice lahko gledamo kot na slavljenje neracionalnega materiala človeškega uma. Ponujajo nam zgodbe o nezavednem in tudi načine reševanja težav. Marie-Louise Von Franz pojasnjuje, da so: "pravljice najčistejši in najpreprostejši izraz kolektivnih nezavednih psihičnih procesov. [...]"

Predstavljajo arhetipe v njihovi najpreprostejši, najbolj goli in jedrnatih obliki." Te zgodbe lahko razumemo kot skladišče vzorcev, ki nas vodijo v pravo smer, da razumemo pomen dogodkov in dogajanj v našem življenju.

Celotno pravljico si lahko podobno kot sanje razlagamo kot dogajanje v psihološkem življenju osebe. Na primer, če beremo Pepelko, lahko razumemo, da sta sestri in Pepelka različni vidiki ene same osebe. Medtem ko je en del krotek in skromen, je drugi del njene psihe pasivno-agresiven – potlačena pravica polsester.

SNEGULJČICA

ZLATOLASKA

Če pravljice razumemo kot simbolične, lahko odklenemo več ravni pomena in čustev ter globoko psihološko vsebino. Pravljičica Lepotica in zver ne nakazuje, da bi morale biti ženske potrpežljive in prevzgojiti vzkipljive moške, temveč da bi morali vsi spremeniti svojo notranjo zver. Če namesto, da rečemo, da se počutimo osamljene in necenjene, povemo, da se počutimo kot grdi raček, lahko posredujemo veliko več informacij o tem, kaj čutimo.

Pravljice so zdravilne, ker nam dajejo besede. Skozi njihov simbolni jezik lahko dostopamo in najdemo nezavedne teme v življenju ljudi. Večina nas živi v temi ali na potovanju, ki pa se mora odraziti v zunanjih pripovedih, da bi globlje razumeli, kaj se dogaja znotraj nas.

Zanimiva vaja je, da se vprašamo, katera je naša najljubša pravljica, katero zgodbo živimo in zakaj. Prepoznavanje, kateri arhetipi in zgodbe se vrtijo v naših mislih, nam daje občutek pomena in predstavlja kontekst za razumevanje, zakaj se določene situacije in vzorci ponavljajo skozi naše življenje.

ZAČIMBE VSAKDANA

PRAGMATIZEM V FILOZOFIJI

TVOJE SRCE POZNA POT.
POJDI PO TEJ POTI.

RUMI